

УДК 347.19

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.35>

ВИДИ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА В ДОКТРИНІ І ЗАКОНОДАВСТВІ НІМЕЧЧИНИ

Піддубна В.Ф.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільно-правової політики,
права інтелектуальної власності та інновацій
Національного юридичного університету
ім. Ярослава Мудрого,
ORCID: 0000-0001-6532-9884
e-mail: vitafpdd@gmail.com

Піддубна В.Ф. Види юридичних осіб публічного права в доктрині і законодавстві Німеччини.

В даній статті розглядається поняття і види юридичних осіб публічного права в доктрині і законодавстві Німеччини. Правове положення юридичних осіб публічного регулюється положеннями Конституції Німеччини, Німецького Цивільного Уложення, Законом про адміністративні процедури, Законом "Про порядок розгляду справ, які знаходяться у веденні адміністративних органів", Закону "Про адміністративні суди". Автором досліджуються питання визначення критеріїв класифікації юридичних осіб, так юридичні особи публічного права створюються в розпорядчому порядку, діють з метою задоволення публічного або суспільного інтересу, мають владні повноваження, діють в організаційно-правових формах відкритого типу, несуть відповідальність за діяльність своїх посадових осіб, правовий режим майна має певні особливості, зокрема таке майно може передаватися у користування юридичним особам публічного права. Як правило юридичні особи публічного права володіють спеціальним обсягом правоздатності на відміну від юридичних осіб приватного права, в зв'язку з цим в статті аналізується доктрина *ultra vires*. Автором розглядається порядок створення юридичних осіб публічного права в Німеччині, види організаційно-правових форм юридичних осіб публічного права, які здійснюють свою діяльність в формі публічної корпорації, публічної установи, публічного фонду. В статті розглядаються джерела формування майна юридичних осіб публічного права, зокрема це можуть бути доходи від здійснення підприємницької діяльності, бюджетні кошти, внески членів публічних корпорацій, пожертви (на прикладі Німецького державного Банку, Торгово-Промислової Палати Німеччини, Фонду прусської культурної спадщини). В статті розглядаються чотири типи публічних корпорацій:

територіальні, об'єднані, персональні, реальні. Особливістю діяльності публічних корпорацій в Німеччині є наявність членства на відміну від публічних установ.

Ключові слова: юридичні особи публічного права, публічні корпорації, публічні установи, публічні фонди, органи управління.

Piddubna V.F. Types of legal entities under public law in German doctrine and legislation.

This article examines the concepts and types of legal entities under public law in German doctrine and legislation. The legal status of public legal entities is regulated by the provisions of the German Constitution, the German Civil Code, the Law on Administrative Procedures, the Law «On the Procedure for Consideration of Cases Under the Management of Administrative Bodies», the Law «On Administrative Courts». The author examines the issue of determining the criteria for the classification of legal entities, so legal entities under public law are created in an executive order, act to satisfy the public or public interest, have authority, operate in organizational and legal forms of an open type, are responsible for the activities of their officials, legal the regime of property has certain features, in particular, such property can be transferred for use by legal entities under public law. As a rule, legal entities under public law have a special scope of legal capacity, unlike legal entities under private law, in this regard, the article analyzes the doctrine of *ultra vires*. The author examines the procedure for creating legal entities under public law in Germany, the types of organizational and legal forms of legal entities under public law that carry out their activities in the form of a public corporation, public institution, public fund. The article considers the sources of property formation of legal entities under public law, in particular, it can be income from entrepreneurial activity, budget funds, contributions of members of public corporations, donations (for example,

the German State Bank, the German Chamber of Commerce and Industry, the Prussian Cultural Heritage Fund). The article considers four types of public corporations: territorial, united, personal, real. A feature of the activity of public corporations in Germany is the presence of membership, unlike public institutions.

Key words: legal entities under public law, public corporations, public institutions, public funds, management bodies.

Вступ. Юридичні особи публічного права є учасниками цивільного обігу в Україні. В діючому законодавстві відсутнє поняття юридичної особи публічного права, разом з тим в Цивільному Кодексі України вказується про те, що юридичні особи створюються в розпорядчому порядку, правове положення вказаних юридичних осіб регулюється законом і Конституцією України (ст.ст. 81, 82 ЦКУ). До категорії юридичних осіб публічного права можна віднести юридичних осіб які виконують публічні функції. Так, згідно з Законом України "Про центральні органи виконавчої влади" міністерства і інші органи виконавчої влади є юридичними особами публічного права. В доктрині права питання щодо правового статусу юридичних осіб публічного права є дискусійним. Дослідження і формування концепції юридичних осіб публічного права є надзвичайно актуальним питанням, оскільки від ефективного правового регулювання цієї категорії юридичних осіб залежить діяльність юридичних осіб які виконують публічні функції і є учасниками цивільного обороту.

Постановка проблеми. В Україні на протязі останніх чотирьох років відбувається процес рекодифікації Цивільного Кодексу України. В проекті концепції оновлення Цивільного Кодексу України планується розділ який присвячений учасникам цивільних відносин, зокрема суб'єктам публічного права: державі, АРК Крим, територіальним громадам які будуть віднесені до категорії юридичних осіб публічного права, присвятити загальним положенням про юридичних осіб публічного права, оскільки вказана категорія осіб не вичерпується тільки суб'єктами публічного права. В зв'язку з віднесенням суб'єктів публічного права до категорії юридичних осіб публічного права відпадає необхідність у збереженні переважної більшості положень глав Цивільного Кодексу щодо правових форм їх участі в цивільно-правових відносинах, а також особливостей їх відповідальності за своїми зобов'язаннями. Концепція юридичних осіб публічного права історично виникла і сформувалася в західноєвропейській доктрині і законодавстві. На сьогодні вельми актуальним є дослідження правового статусу юридичних осіб публічного права Німеччини, оскільки в доктрині і в адміністра-

тивному праві Німеччини детально врегульовані питання пов'язані зі створенням, діяльністю, фінансуванням і відповідальністю юридичних осіб публічного права. Аналіз і дослідження західноєвропейського законодавства дозволить сформулювати концепцію юридичних осіб публічного права в Україні, оскільки на сьогодні багато питань пов'язаних з діяльністю цієї категорії юридичних осіб є невирішеними. Зокрема, питання організаційно-правових форм цих юридичних осіб, відповідальності, правового режиму майна, участі в цивільно-правових відносинах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження окремих питань в сфері правового регулювання статусу юридичних осіб публічного права присвячені праці вчених: Н.С. Кузнєцової, Р.А. Майданик, В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, О.О. Первомайського, Р.Б. Сабодаша, В.М. Зубар, О.М. Вінник, І.М. Кучеренко, О.В. Дзери і інших.

Метою статті є дослідити питання створення, діяльності, організаційної структури юридичних осіб публічного права Німеччини, зокрема: публічних корпорацій, публічних установ, публічних фондів.

Виклад основного матеріалу. В доктрині німецького права під юридичними особами публічного права розуміють юридичних осіб, які створені на підставі закону або адміністративного акту, в якості виконавців завдань публічного характеру. Німецьке Цивільне Уложення не містить поняття юридичної особи публічного права [1]. До видів юридичних осіб публічного права в німецькому праві відносять такі: казну, державу, яка в Німеччині виступає не тільки як носій верховних прав і обов'язків, тобто як державно-правовий суб'єкт і суб'єкт міжнародного права але і є суб'єктом майнових прав і обов'язків. За правовою природою держава (фиск, казна) є корпорацією, яка складається із сукупності громадян; до публічних корпорацій також відносяться місцеві громади, комунальні союзи, округи, провінції; вищі заклади, університети і вищі технічні школи, гімназії, академії, шкільні союзи; церкви і церковні установи, німецьке товариство залізничних доріг, лікарняні каси, страхові товариства, цехові союзи, ремісницькі управи; до публічних установ відносяться: німецькі банки, публічні ощадні каси; до публічних фондів відносяться організації культури, мистецтва, наприклад Фонд пруської культурної спадщини [2]. В доктрині німецького права закріплюється класифікація юридичних осіб публічного права: всі юридичні особи публічного права розподіляються на дві великі групи: орієнтовані на особу: об'єднання які класифікуються на секторні і територіальні, наприклад держава, громада, університети; орієнтовані на мету: установи і фонди [3].

Стосовно обсягу правоздатності юридичної особи публічного права, цей обсяг визначається завданнями і цілями діяльності юридичної особи, можна вказати про те, що до діяльності юридичної особи публічного права застосовується доктрина *ultra vires*. Разом з тим, юридична особа приватного права не підпадає під дію доктрини *ultra vires*. В юридичній літературі сутність доктрини *ultra vires* розглядають як можливість юридичної особи вступати в цивільні правовідносини виключно в межах предмета та цілей своєї діяльності та будь-яких статутних обмежень [4]. В Англії доктрина *ultra vires* була наслідком "концесійної теорії" (*concession theory*) оскільки вважалося, що компанії є подібними до державних органів в тому сенсі, що вони наділяються повноваженнями, за межі яких виходити не дозволяється. Доктрина *ultra vires* вважалася захисним механізмом для забезпечення інтересів акціонерів та кредиторів компанії. Поступово, зокрема після приєднання до ЄС Великобританія була змушена реформувати своє законодавство стосовно доктрини *ultra vires*. Спочатку ця доктрина була частково відмінена і це призвело до неможливості оспорювання правочину компанії як такого що виходить за межі її правоздатності, якщо це може зашкодити інтересам добросовісного контрагента компанії. Пізніше в Англії був прийнятий Закон про компанії (*Companies Act 2006*), в якому доктрина *ultra vires* була остаточно реформована [5]. В ст. 39, 41 Закону про компанії (*Companies Act 2006*) йдеться про те, що юридична сила дій, які вчиняються компанією не ставляться під питання на підставі відсутності дієздатності в силу будь-яких положень в установчих документах компанії. Повноваження директорів вважається вільним в інтересах особи яка добросовісно співпрацює з компанією.

В німецькому праві виділяють такі критерії розмежування юридичних осіб на юридичних осіб приватного і публічного права: порядок створення, мета діяльності, відкритий перелік організаційно-правових форм, відповідальність, особливий правовий режим майна. Юридичні особи створюються на підставі акту (закону, постанови, адміністративного акту), юридичні особи приватного права створюються на підставі установчих документів; юридичні особи публічного права виконують державні завдання, юридичні особи приватного права переслідують приватні (підприємницькі) інтереси; разом з тим немає жорсткої демаркаційної межі між даними видами юридичних осіб. Так, юридичні особи публічного права можуть приймати участь в економічному житті і навпаки юридичні особи приватного права можуть взяти на себе виконання суспільних завдань (наприклад, комунальних послуг). Юридичні особи публічного права мо-

жуть застосовувати засоби примусу, що є недопустимим для юридичних осіб приватного права. Щодо юридичних осіб приватного права, в німецькому законодавстві діє принцип *numerus clausus*, згідно з яким юридичні особи як правило діють в організаційно-правових формах які встановлені в законі. Так, згідно з Цивільним Кодексом Німеччини, юридична особа приватного права діє у формі асоціації або фонду. Крім цього, в спеціальних законах містяться положення про юридичних осіб приватного права які можуть здійснювати діяльність у формі акціонерного товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, командитного товариства на паях і кооперативу. Натомість, юридичні особи публічного права не мають закритого переліку організаційно-правових форм, до юридичних осіб публічного права відносять державу (федеральні землі), органи місцевого самоврядування (муніципалітети, муніципальні об'єднання, корпорації (колегії адвокатів, ремісницькі палати), установи (наприклад, державна лікарня Нижньої Саксонії, місцева бібліотека Оснабрюка) і фонди (наприклад, Фонд Музея пошти і телекомунікацій) [6]. Правове положення юридичних осіб публічного регулюється положеннями Конституції Німеччини, Німецького Цивільного Уложення, Законом про адміністративні процедури, Законом "Про порядок розгляду справ, які знаходяться у веденні адміністративних органів", Закону "Про адміністративні суди" і інші. В Німеччині відсутній спеціальний Закон щодо правового регулювання створення, діяльності і видів юридичних осіб публічного права, визначення майнових прав вказаних осіб. Аналізуючи законодавчі і доктринальні джерела можна вказати про те, що юридичні особи публічного права в Німеччині діють у формі корпорації, установи, фонду [7]. Особливістю корпорацій є те що вони є органами які виконують функції публічної влади, але не є державними органами, тобто держава через корпорації здійснює лише опосередковане управління. Корпорації створюються в розпорядчому порядку на підставі закону або нормативного підзаконного акту адміністративного органу, також для створення корпорації є необхідним дозвільний акт надзорного органу. Характерними рисами корпорацій є наявність членства, крім цього останні можуть видавати правові акти, які є законами. Серед корпорацій в Німеччині розрізняють чотири основні види: територіальні, об'єднані, персональні, реальні. Територіальні корпорації публічного права (*Gebietskorperschaften*) являють собою юридичних осіб, які мають публічні права на певній території. До територіальних корпорацій можна віднести державу, кожну з 16 федеральних земель і комунальних громади. Територіальні корпорації можуть об'єднуватися

в об'єднанні корпорації (Verbands-koperschaften), наприклад союзи комунальних громад, тобто об'єднання громад для спільного виконання завдань, зокрема з метою покращення забезпечення громади певними ресурсами. Персональні корпорації (Personalkoperschaften) є юридичними особами з членством фізичних осіб, які об'єднані за певними особистими чи професійними ознаками. До останніх можна віднести Палату адвокатів або Палату лікарів як професійних об'єднань. Реальні корпорації публічного права (Realkoperschaften) побудовані на праві членства на використання певної речі або на володіння певним предметом. До останніх можна віднести мисливські корпорації. Корпорації публічного права фінансуються за рахунок мита, внесків, податків [8]. Так, наприклад, згідно з Законом "Про Торгово-промислову палату Німеччини" вказано про те, що витрати на створення та функціонування Торгово-промислової палати якщо інше не передбачено, здійснюються за рахунок внесків членів Палати відповідно до бізнес плану (§ 2 Закону) [9]. Установи публічного права (Anstalt des öffentlichen Rechts) створюються на підставі закону, згідно з яким останні наділяються повноваженнями на видання правових актів, також необхідно отримати дозвільний акт надзорного органу. Установи публічного права не мають членства, вони мають клієнтів. Установи публічного права мають певне майно і управління. Метою створення установ публічного права є виконання функцій носія прав публічного управління. До установ відносяться публічні ощадні каси, Федеральна установа з фінансового надзору, установи публічного права для здійснення публічних функцій в сфері поштової і телекомунікаційного зв'язку. Особливістю установ публічного права в Німеччині є те що остання може займатися підприємницькою діяльністю. Установи публічного права фінансуються за рахунок тарифів, зборів і податків. Фонди публічного права (Stiftung des öffentlichen Rechts) створюються в розпорядчому порядку на підставі закону або постанови з метою підтримки освіти, культури, охорони природних об'єктів. Як і корпорації, установи, фонди знаходяться під контролем відповідного надзорного органу. В Німеччині надзор за всіма юридичними особами публічного права здійснює держава, як правило це головним чином правовий надзор, зокрема враховуються два критерії: правомірність і законність, оскільки юридичні особи публічного права є суб'єктами права. Фінансування фондів публічного права має свої особливості. Так, наприклад "Фонд прусського культурного наследия" фінансується на 75 % з федеральних коштів і на 25 % із коштів федеральних земель. Правове положення "Фонду прусського культурного наследия" врегульоване Законом про ство-

рення фонду Gesetz zur Errichtung einer Stiftung «Preußischer Kulturbesitz» und zur Übertragung von Vermögenswerten des ehemaligen Landes Preußen auf die Stiftung») від 25.07.1957 [10]. Аналізуючи вказаний закон і статутні документи фонду, можна вказати про те, що цей фонд спільно фінансується федеральним урядом і всіма 16 федеральними землями Німеччини, на підставі спільної угоди про спільне фінансування фонду (Abkommen über die gemeinsame Finanzierung der Stiftung «Preußischer Kulturbesitz» від 11.12.1996) [11]. Крім вказаного фінансування, фонди публічного права можуть мати власні доходи, кошти від пожертв третіх осіб. В Німеччині питання про фінансування юридичної особи публічного права вирішується ще до створення цієї юридичної особи. За загальним правилом, у випадку недостатності коштів юридичної особи публічного права від здійснення підприємницької діяльності, діяльність вказаної юридичної особи буде повністю чи частково фінансуватися з бюджету.

Розглядаючи положення німецького законодавства і статутні документи юридичних осіб публічного права можна вказати про те, що порядок і способи формування органів вказаних юридичних осіб залежать від виду юридичної особи публічного права і особливостей державного устрою Німеччини. Загальний порядок і спосіб формування органів юридичної особи публічного права встановлюються законом, на підставі якого створюється юридична особа публічного права і закріплюється в її статуті. Так, наприклад, до організаційної структури фонду відносяться три органи: 1) Вищий орган управління - Опікунська рада; 2) Одноособовий виконавчий орган - Президент; 3) Консультативна рада. Структура органів публічно-правової корпорації Торгово-промислової палати Німеччини представлена такими органами: 1) вищим органом управління в ТПП є загальні збори членів; 2) президент; 3) головний виконавчий директор; 4) комітети. Крім вказаних органів в Торгово-промисловій палаті Німеччини може діяти штатний аудитор, який обирається загальними зборами строком на один рік, при ТПП діє третейський суд, який вирішує спори в економічній сфері, спори всередині Палати [12]. Особливістю формування органів в публічно-правовій корпорації пов'язана з принципом членства. Так, більшість компаній в Німеччині є членами Торгово-промислової палати (§ 4 Закону). Порядок і спосіб формування установ публічного права можна подивитися на прикладі Німецького державного банку KfW. Згідно з Законом про Німецький державний банк KfW (Law Concerning KfW від 23.06.1969) [13]. Правовий статус банку закріплюється в § 1 Закону, де визначається

що Німецький державний банк (Kreditanstalt für Wiederaufbau) відноситься до установ публічного права. Статутний капітал банку складає три мільярда сімсот п'ятдесят мільйонів євро. Статут установи банку розробляється Радою управляючих директорів і приймається Радою наглядових директорів, крім цього статут повинен бути схвалений надзорним органом. Установа банку зобов'язана опублікувати статут і зміни до нього у Федеральному віснику (Bundesanzeiger) (§ 8). Надзорним органом в Німеччині над банками є Федеральне міністерство фінансів (§ 12). До органів управління банку відносяться Рада управляючих директорів і Рада наглядових директорів. Функції і повноваження органів регулюються Статутом банку (§ 5 Law Concerning KfW від 23.06.1969). Рада управляючих директорів складається з двох членів. Члени Ради управляючих директорів призначаються і звільняються з посади Радою наглядових директорів. Рада управляючих директорів відповідає за ведення бізнесу і управління активами установи і представляє банк в суді і у відносинах з іншими особами (§ 6). Розподілу прибутку в результаті діяльності банку між учасниками не має (§ 10). Стосовно припинення діяльності банку діє норма § 13 в якій закріплено положення про те, що діяльність банку як установи публічного права може бути припинена тільки відповідно до норм закону. В банку створюється консультативна рада яка визначає державний мандат банку, до повноважень консультативної ради відносять обговорення і прийняття рішення щодо сприяння малим і середнім підприємствам, враховуючи загальне бізнес-планування установи банку (§ 7a). Відповідальність юридичних осіб публічного права в Німеччині має свої особливості. Так, стосовно відповідальності юридичних осіб публічного права в Німецькому Цивільному Уложенні встановлені дві важливі норми: 1) відповідальність за шкоду яку органи вказаних юридичних осіб спричинили виконуючи належні їм функції, тобто обсяг відповідальності юридичних осіб публічного права тотожній обсягу відповідальності юридичних осіб приватного права (§ 89 абз. 1, § 31 застосовуються до казни, корпорацій, установ і закладів публічного права. § 31: союз відповідає за збитки, які спричинені третій особі діями правління або іншої управомоченої особи у відповідності до статута представника, які здійснюються ним при виконанні покладених на них обов'язків [14]. В § 89 (1) приписи § 31 застосовуються до казни, а також до публічно-правових корпорацій, установ і органів. Відповідальність поширюється лише на представників, які займають керівні посади, які засновані на організаційних і адміністративних

нормах, тобто це та особа яка є представником держави і згідно з Конституцією в межах своєї компетенції виконує певні функції, несе самостійну відповідальність. Аналізуючи норми § 89, § 31 Німецького Цивільне Уложення, можна вказати про те, що останні застосовуються до юридичних осіб публічного права, в тих випадках коли вказані юридичні особи приймають участь в приватно-правових відносинах. Якщо виникає питання щодо відповідальності за шкоду, яка завдана посадовою особою при здійсненні публічної влади, тобто виконання службових обов'язків по відношенню до третьої особи, то вказані норми не застосовуються. Посадова особа юридичних осіб публічного права при здійсненні функцій публічної влади повинна нести відповідальність згідно з § 839 Німецького Цивільне Уложення: "... якщо службовець умисно або з необережності порушує свої посадові обов'язки по відношенню до третьої особи, то він повинен відшкодувати третій особі спричинену шкоду. Якщо службовець винний лише в необережності, то він може бути притягнутий до сплати відшкодування лише в тому випадку, коли потерпілий не може отримати відшкодування в інший спосіб. Якщо службовець порушить свої службові обов'язки при винесенні рішення в судовій справі, то він відповідає за спричинену шкоду тільки в тому випадку, коли порушення обов'язків є кримінальним злочином. Ці приписи не поширюються на відмову або зволікання при виконанні службових обов'язків всупереч службовим обов'язком. Обов'язок відшкодування не настає, якщо постраждалий умисно або з необережності не скористався правовими засобами для уникнення шкоди". Якщо посадові особи юридичних осіб публічного права які не займають керівні посади, а інші посадові особи цих юридичних осіб при здійсненні ними приватно-правових функцій діють в межах зобов'язань, то такі відносини будуть регулюватися § 278 НЦУ: "... боржник несе відповідальність за дії свого законного представника і осіб, на яких він поклав виконання своїх обов'язків, в тому ж обсязі, що і за свою власну вину", а якщо виникає позадоговірне протиправне спричинення шкоди цими посадовими особами юридичних осіб публічного права будуть застосовуватися положення § 831 НЦУ. У випадках, коли оголошується конкурс щодо юридичної особи публічного права, члени правління зобов'язані при надмірній заборгованості терміново вийти з пропозицією про відкриття конкурсу, як це передбачене для юридичних осіб приватного права, в протилежному випадку, посадові особи юридичних осіб публічного права будуть нести відповідальність за шкоду в порядку § 89,

абз 2: "... відповідальність за дії органів; неспроможність. Приписи § 31 відповідно застосовуються по відношенню до казни, а також по відношенню до корпорацій, фондів і установ публічного права. Таке ж правило діє по відношенню до абзацу 2 § 42 стосовно корпорацій, фондів, установ публічного права допускається відкриття справи про неспроможність (банкрутство). Тобто правове регулювання юридичних осіб публічного права в Німецькому Цивільному Уложенні закріплено тільки в § 89 НЦУ, в якому йдеться про те, що правові норми про відповідальність (§ 31 НЦУ) і банкрутство (п. 2 § 42 НЦУ) для регулювання правового положення юридичних осіб приватного права застосовуються також до правового регулювання юридичних осіб публічного права. Аналізуючи норми щодо відповідальності юридичних осіб публічного права, можна вказати про те, що вказані юридичні особи можуть нести адміністративну, цивільну і кримінальну відповідальність за неправомірні дії або бездіяльність посадових осіб.

Висновок. Правове регулювання юридичних осіб публічного права в Німеччині здійснюється Конституцією Німеччини, Німецький Цивільним Уложенням, спеціальними законами в сфері адміністративного права. В німецькому праві виділяють такі критерії розмежування юридичних осіб на юридичних осіб приватного і публічного права: порядок створення, мета діяльності, відкритий перелік організаційно-правових форм, відповідальність, особливий правовий режим майна. Так, юридичні особи публічного права на відміну від юридичних осіб приватного права не мають закритого переліку організаційно-правових форм. Стосовно обсягу правоздатності юридичної особи публічного права, цей обсяг визначається завданнями і цілями діяльності юридичної особи, можна вказати про те, що до діяльності юридичної особи публічного права застосовується доктрина *ultra vires*. Юридичні особи публічного права в Німеччині діють у формі корпорації, установи, фонду. Особливістю публічних корпорацій в Німеччині є наявність членства. Всі юридичні особи публічного права знаходяться під державним наглядом. В Німеччині надзор за всіма юридичними особами публічного права здійснює держава, як правило це головним чином правовий надзор, зокрема враховуються два критерії: правомірність і законність, оскільки юридичні особи публічного права є суб'єктами права. Юридичні особи публічного права в Німеччині наділяються владними повноваженнями і мають право видавати правові акти. Джерелами фінансування юридичних осіб публічного права є власні доходи, внески членів публічних корпорацій, бюджетне фінансуван-

ня. Особливістю діяльності юридичних осіб публічного права в Німеччині є право на зайняття підприємницькою діяльністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Німецьке Цивільне Уложення (НЦУ) *Bürgerliches Gesetzbuch Deutschlands mit Einführung Gesetz* (1900). URL: <http://oceanlaw.ru/wp-content/uploads/2018/02/1900-%D0%93%D1%80%D0%B0%D0%B6%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B5-%D1%83%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%>
2. Эннекцерус Л., Кипп Т., Вольф М. Курс германского гражданского права. полутом 1. Введение и общая часть. Изд-во Иностранной литературы. М. 1949 г. С. 422–425.
3. Карагузов Ф. Юридические лица публичного права. URL: <https://www.katpartners.kz/Articles/legal%20entity%20of%20public%20law.pdf>.
4. Виговський О. Доктрина *ultra vires* та її еволюція в англійській законодавчій та судовій практиці (2019) URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/4/2.pdf>.
5. Companies Act 2006. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents>.
6. Die *Verselbständigung der juristischen Person im deutschen und koreanischen Recht* / Ho-Young Song. – Osnabrück: Univ.-Verl. Rasch, 1999. URL: https://www.academia.edu/29973122/Ho_Young_Song_Die_Verselbst%C3%A4ndigung_der_juristischen_Person_im_deutschen_und_koreanischen_Recht.
7. К. Лайэ *Немецкое законодательство о юридических лицах публичного права в области надзора за финансовым рынком*. URL: <https://justicemaker.ru/view-article.php?id=4&art=2602>.
8. Сулейменов М.К. Карагузов Ф.С., Мукашева К.В., Дуйсенова А.Е. Концепция восприятия правового института юридических лиц публичного права законодательством Республики Казахстан. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=39594759&pos=4;-106#pos=4;-106.
9. Gesetz zur vorläufigen Regelung des Rechts der Industrie- und Handelskammern 18.12.1956. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/ihkg/BJNR009200956.html>.
10. Gesetz zur Errichtung einer Stiftung «Preußischer Kulturbesitz» und zur Übertragung von Vermögenswerten des ehemaligen Landes Preußen auf die Stiftung”) від 25.07.1957. URL:

- <https://www.gesetze-im-internet.de/prkultbg/BJNR008410957.html><https://www.gesetze-im-internet.de/prkultbg/BJNR008410957.html>.
11. Abkommen über die gemeinsame Finanzierung der Stiftung «Preußischer Kulturbesitz» від 11.12.1996 URL: https://bravors.brandenburg.de/vertraege/abkpreusskulturbesitz_1997.
  12. Satzung des Verbandes "Deutsch-Ukrainische Industrie-und Handelskammer" 2020 URL: https://mediafra.admiralcloud.com/customer_609.
  13. Law Concerning KfW від 23.06.1969. URL: <https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/821533/000132693206000387/f01492exv3w1.htm>.
  14. Bürgerliches Gesetzbuch Deutschlands mit Einführung Gesetz (1900) (Германское Гражданское уложение 1896 р.) URL: <https://studfile.net/preview/16802176/page:9>.